

Klic TRIGLAVA

LETO V.

17.marca 1952

ŠTEV.89.

STARI IN MLADI

Na tretji strani objavljamo pod "Razgledi" prispevek, ki ob razčlenjevanju naše emigracije s pesimizmom zre v bodočnost. Črnogledost se nam zdi pretirana. Toda bolje je, da pride na dan.

Nekaj mora vsakomur udariti v oči: da ni kontinuitete med staro in mlado generacijo. To ni le v slovenski politični emigraciji; še hujše je v hrvatski in srbski. Med obema generacijama zeva občutna praznina. Posledice tega se počasi že nakazujejo. Ko stara generacija odmira, z njo odhajajo stari politični delavci s svojim znanjem, poznanstvi in izkušnjami. Namesto da bi po zgledu dalekovidnih političnih osebnosti pravočasno poskrbeli, da bodo za seboj pustili politično vzgojeno in osebno šolano nasledstvo, ki bo s svojim delom vsaj organično, če že ne tudi vedno miselno, nadaljevalo delo očetov, puščajo za seboj praznino. Po sili razmer počasi stopa v to praznino mladi rod, brez izkušenj, brez znanja, brez poznanstev. V trdih prizadevanjih si bo nabiral znanje, ob neizogibnih napakah si bo pridobival izkušnje, z dolgimi leti si bo ustvaril potrebna poznanstva. Kolikšna nepotrebna izguba časa, sil in ugodnih prilik. Komu v korist in komu v škodo? Komu v čast in slavo?

Toda ali ni rešitev problema vendar enostavna? Zakaj se mladi rod enostavno ne pridruži starim politikom, zakaj preprosto ne vstopi v njihove organizacije? Kakšni vzroki so, da do tega še ni prišlo?

Mislimo, da v begunstvu veljava starih strank ni odvisna od njihovih izpeljanih organizacij, ampak predvsem od njihovih že v predvojni dobi uveljavljenih prvakov. Dvomimo, da bi nove v emigraciji nastale samostojne skupine, ki se morejo politično in organizacijsko na poln demokratičen način izživljati, ohranile z vključitvijo v stranke isto optimalno možnost akcije. Ali ne bi morale (bolje: bi posamezniki morali) iz strankarske discipline omejiti svojo delavnost predvsem na priznavanje in moralno podpiranje starih strankinih prvakov ter izvrševati morebitno narodno politično delo po naročilih strankinega vodstva, ki so ga postavili predvojni prvaki?

Oba rodova se pa razhajata tudi miselno. Zadnjih enajst let, zanj najbolj kritičnih let je mladi rod bil priča toliko porazom stare politike, toliko nerazumljivim nastopom in toliko napakam, da se ne more mirne duše in lahkega srca zapisati starim politikom. Res, niso ti vsega krivi; svetovni razvoj, ki je šel svojo trdo pot ne glede na male narode in države, je imel gotovo svoj vpliv tudi na našo domovino. Toda: ali bi mogli tako strašno "gor" plačati, ko bi imela stara politika več smisla za narodove zahteve, za narodovo razpoloženje, za narodne posebne potrebe, za rastoče družbene potrebe, za nepodkupljivo in nepokvarjeno upravo, za neodvisno sodstvo, za obči napredek dežele? Ali bi se država mogla tako hitro sesuti kot hiša iz kart, ali bi kri mogla tako hitro in poceni teči, ali bi se bratomorno klanje moglo razplamteti v takšnem obsegu - ko bi pred tem bilo več časti, več svobode, več pravice in več ljubezni? Pa več pameti in odgovornosti!

Štiri leta emigrantskih vlad - koga so kaj naučile? Nekdo od neposredno poučenih je dejal, da predstavlja to tako žalostno poglavje, da ne kaže brskati po njem. Dogodki so to poglavje v posledicah obsodili, - to žalostno je. Kakšno spričevalo!

Sedem let emigracije: stari narodnostni spori se niso olajšali, stari pogledi ne dosti spremenili. Titovega razhoda z Moskvo par let sploh do- jeli nismo, tako neumno smo se vdajali manj važnim zadevam. Ko smo se o- svestili, je bilo v mnogočem pozno; pa še zdaj mnogi niso spoznali teže tega vprašanja.

Ob takšnem grobem povzetku pač ni čudno, da ne pride z lahkoto do mi selne zveze med generacijama. In to ima posledice v organični povezavi. Malo mlajših ljudi je, ki sodelujejo s starimi; toda večkrat čutimo kot da njihovega vpliva ni. Več mladih ljudi se je predalo ekstremom: totali tarizmu ali nacionalnemu separatizmu. Spet jih ni veliko, ki ubirajo sred- njo, zmernejšo pot. Znatno pa je število tistih, ki so opustili misel na o svobodilno delo; vse bolj se bližajo izseljenstvu.

Izgledi niso torej na splošno nič obetajoči. In če v takšnem mraku pod vplivom različnih okoliščin in činiteljev tu in tam zasvetijo lučke, če preberemo sprejemljivejše besede, če zaslišimo razumljivejšo govorico, če vidimo, da se kje pogledi reformirajo in posodobljajo - zakaj bi to od bijali? Ne smemo tega precenjevati; a prav je, da napredek zabeležimo, ob njem razpravljamo, opozarjamo na pomanjkljivosti, iščemo boljših rešitev, stavljamo dodatne predloge, vlivamo upanja. Seveda je to delo dolgoročno in zahteva potrpljenja. Toda ali ni končno prvina demokracije razprava, i skanje, dopovedovanje in prepričevanje? Res, eni demokrati si dajo hitro je dopovedati od drugih; tudi so eni bistrejši kot so drugi. V takšnem razpoloženju, pri katerem stara generacija ne zna pritegniti mladih in kjer mlada generacija na splošno ne zaupa starim - kjer potem tudi ni or ganične zveze med njima, se zdi vloga in naloga tiska pomembna in odgovor na. Na primeren način, more manjšati prepad med obema generacijama. Ostra ali napadalna beseda gotovo ne bi imela posebnega uspeha. S silo stvari ni mogoče predrugačiti. Do neke mere ima vsak svoj prav: starim ni lahko prelomiti s preteklostjo, v kateri so živeli, uspevali, se uveljavljali. Mladi ne morejo planiti v naročje starim, ne morejo jim podpisati prazne menice, ne morejo se jim zapisati z dušo in telesom, ko pa je bilo doži- vetje kritičnih enajstih let tako katastrofalno. Toda jasno je, da je kom promis mogoč leče obe generaciji nekaj popustita. To pa je - kot smo do- slej videli - najkritičnejša točka. Če bi stari spoznali, da so jim mlade sile potrebne za kakršenkoli širši nastop v tujini in da je v interesu lastnega naroda, da mladi ljudje aktivno sodelujejo in soodločajo v poli- tičnem dogajanju; če bi mladi spoznali, da imajo stari kljub neuspehom le mnogo prednosti, prevdarnosti in izkušenj in da ni nobena ekstremna misel nost rodila pomembnih sadov, - bi neka rešitev bila mogoča. Ta se zdi najboljša in za vsako stran sprejemljiva, če bi se stare stranke in nove skupine sestale v skupnem odboru, kjer bo na demokratičen in gotovo naj- bolj učinkovit način mogoče razgovarjati in se dogovoriti za skupno delo.

Lučke, ki zagore in prinašajo v mrak nekaj svetlobe, pomagajo k takšni rešitvi. Seveda mnoge ugasnejo, ker jim je zmanjkalo zraka ali pa je dogo rel stenj. Toda ob ponovnem mraku je lahko spoznati, da je bolj prijetno živeti v svetlobi. Tako pridejo novi, ki bodo luč na novo prižgali. Počasi se bomo bližali jutru in soncu.

Na svetel dan bomo stopili združeni ali razdeljeni. Če bomo vsi skro no iskali gorivo, bo naš nastop združen. Če ga bodo iskali le eni, drugi pa ne, je razdelitev nujna. Končno gre za zgodovinsko odgovornost, kdo bo delitev povzročil. Ne bi radi videli, da bi po mnogih porazih na staro ge neracijo padla tudi ta poslednja sodba; pravitako ne, da bi mlada genera- cija vstopala v življenje s pečatom nepopustljivosti in skrajnosti. (Mi- slimo, da služimo skupnosti, če nadaljujemo v dosedanji smeri.)

ZAŽIGALEC ŠKOFA OBSOJEN

KLIC TRIGLAVA
53, Bucks Hill, Chapel End,
Nuneaton, Warwickshire

Izhaja 1. in 3. ponedeljek v mesecu.

Pred novomeškim ljudskim sodiščem je bil obdolžen Avgust Lenaršič iz Trebnjega, delavec, star komunist, da je 20. januarja polil škofa Vovka z bencinom in ga zažgal. Obsojen je bil na deset dni zapora pogojno za eno leto.

RAZGLEDI

NE ČAKAJMO!

Če ne bi bil izraz tako zlorabljen od komunistov, bi krstil odnos Klica Triglava do raznih begunskih odborov za formalizem. Kadar ima opravka z najmanjšim znakom, da bi se uredili begunski odbori, ki bi bili protiutež Titu, list ne uporablja ostre presoje, ampak se vdaja lepim željam. Vsaka izjava (ali imenitnejše deklaracija) in vsako rahlo politično zganjenje povzroči neizmeren odjek. Klic Triglava sicer mnogokrat razburja begunske politike s svojimi pogledi, pa vendar ima do samih politikov ne sorazmerno in nezasluženo spoštovanje in obzir.

Res je begunske narodne odbore v sedanjih razmerah mogoče primerjati z vlado v urejenih časih. Le anarhist bo proti vladi kot taki. In vendar tvegam in se izrečem proti odboru.

To ni staro nasprotstvo do Slov. narodnega odbora ali dr. Kreka ali Slov. demokratske stranke, ki bi ga vodili politični predsodki. Niti ni izraz mladeniške objestnosti ali zagrenjenega sovraštva do priznanih politikov.

Popolnoma uvidim pomen zvez in poznanstev, ki jih imajo predvojni politiki na Zapadu. Njihove predvojne izkušnje in ime, ki so si ga pridobili, jim edinim daje priznanje.

Velik je pomen narodnega odbora. Kot je bilo večkrat poudarjeno, da je kot demokratična zamena za diktaturo upanje na svobodo; velike važnosti je kot nadomestilo za Tita. Vse to je bilo mnogokrat zapisano in ne bom ponavljal.

Beguncem naj bi bila svoboda domovine najvišji cilj. Ne mislim iz sebičnih razlogov, da se bodo vrnili in gospodovali, temveč iz zelo plemenitih nagibov, da bi Slovenci lepše živeli v bodočnosti. Tudi o tem je splošno soglasje in se begunski listi in prvaki kosajo, kdo bo lepše povedal. Ni mogoče brati misli, da bi mogel soditi, kdo ima te besede le na jeziku, v srcu pa mu je svobodna domovina deveta briga. Pač pa je mogoče soditi iskrenost po dejanjih. Visokemu cilju bi se morale podrediti druge manjše zadeve. Tukaj je preizkušnja. Tukaj se pokaže, ali so vse le besede - ali pa zares prepričanje in dobra volja. Ali je zlaganost ali odkritost.

Pri tej preizkušnji grozotno propadejo naši begunski politični voditelji. Ne sodim jih po enostavnem dejstvu, da ni enotne protiuteži Titu. V izgovor bi navajali silne načelne razlike med strankami in narodnostna nasprotstva med jugoslovanskimi begunci.

Golo dejstvo je, da je Tito za vse narode v Jugoslaviji eden. Ne velja za en narod (Jugoslavije) različen način, da se reši komunistične diktature kot za drugega. Ni mogoče, da bi Tito še vladal v enem delu Jugoslavije, ko bi bil drugi že svoboden. Ni pametnega razloga, da ne bi bila za vse in vsakogar proti skupnemu nasprotniku najboljša skupna borba. Ne malo čudne so v tej zvezi čustvene izjave, kako so Srbi pred vojno zatirali in ustaši med vojno klali. Čeprav naj bo desetkrat res, nima nobene zveze s sedanjim vprašanjem svobode, ki jo bodo dosegli vsi ali nobeden.

Še manjše in neumestne so zapreke, ki jih imenujejo načela. Ko so Amerikanci snovali jugoslovanski begunski odbor, so se vsi potegovali, da bi prišli zraven. Presega zdravo pamet, kaj morejo doseči republikanci, monarhisti, federalisti, centralisti, klerikalci, liberalci, če domovina ni svobodna. Svobodo bodo užili vsi ali nobeden.

Še slabše je izključevanje mladih in delavnih. Stari politiki si s starimi strankami laste monopol pri politiki. Hiša se podira, stari mož podpira, a omaguje, vendar se ne umakne mlajšemu, ne pomaga mu z nasveti, da bi poprijel z novo močjo. Oba bo podsulo, vse skupaj bo poginilo, ako ne bo stari pametno odjenjal.

Česa manjka, da ne pride do sodelovanja vseh proti komunistični diktaturi? Skupen cilj je jasen. Ovire namišljene. Ali ni dobre volje, temveč grozotna sebičnost in samoljubje? Ali ni spoznanja, temveč strašna slepota in omejenost?

Stari politični voditelji so udarjeni tako ali tako. Dovolj je pri-lik, da pokažejo nasprotno. A niti enega primera ni, da bi se to zgodilo.

Računam s politično realnostjo, z razvnetimi strastmi in predsodki pri ljudeh, ki jih morajo politiki upoštevati. Morda ne bi bilo niti pametno niti izvedljivo, da bi sklenili splošen sporazum in skupen Jugoslovanski odbor. Ni treba, da bi osnovali skupnost v nasprotju z načeli, ki

se jih trdo drže. Neštetokrat bi našli skupno točko za nastop proti Titu. Klic Triglava je nudil na ducate primerov.

Toda ničesar ni. Niti najmanjšega znaka ne. Včasih beremo o preosnovi Slovenskega narodnega odbora ali o razširitvi Jugoslovanskega narodnega odbora. Vse to le daje prav mojim mislim. Ako bi bila prava volja, bi bil SNO že davno preosnovan in bi delal s polno paro - kakor tudi vsak drug odbor, ki bi hotel. Pa ni in noče. Zaključek more biti le eden - dosleden, odkrit, nespoštljiv, surov in brezobziren: stari politiki so le še voščene figure.

V sedanjem času naj nastopijo delavni ljudje. Vem, da mladi ne pomenijo nič. Treba bo dolgega truda, da se ustvarijo poznanstva in zveze. Treba bo prizadevanja, predno bodo priznani. Let, v katerih se bodo starali, si pridobivali izkušenj in se uveljavljali. Stari bodo umirali. Namesto da bi učili mlade, jim svetovali in predajali delo, gonijo svojo. Zanje se svet ne suče. Žive še v starih časih, ki so seveda minili. Toda Bog varuj, da bi tako govoril! Saj smo vendar protikomunisti - in po nekem bledistem mišljenju moramo biti najtemnejša reakcija. Sodobne resničnosti ne priznajmo! Kajti potem bi se morali smejati, kadar kdo govori o slovenskih strankah v begunstvu - po enajstih letih nesvobode - kot da bi bile večne ustanove.

Spoznajmo in priznajmo kruto resničnost! Osamosvojimo se! Čimpreje - tem bolje. To ne pomeni preloma. Pomeni le konec obzirov, konec čakanja in upanja, da se bodo stari vendarle zganili.

Rekli bodo, da sem nespoštljiv, nesramen in vse drugo. Ne mislim, da sem v slabih 30 letih popil vso učenost. Rad bi doživel, da bi mi kdo od politikov razumno odgovoril. A preveč pričakujem. Rekli bodo, da vsakomur ni mogoče odgovarjati. Saj nisem nič in ne pomenim nič. Kako naj izgubljam čas na nepomembni osebi? Govorili bodo o domišljivi smrkvavci in o naših voditeljih, ki naj jim zaupamo. Zaupamo na kaj? Na prazno besedo? Na prazno besedo kot med vojno, da bomo sprejeti od zaveznikov? Kot so ve trinjski domobranci zaupali, da gredo v Italijo? Ali kot smo zaupali, da bomo za prvi božič doma? Komu naj kaj zaupamo brez podpore in brez razlogov?

Nezaupanje se spreminja v obup. Mnogi, mnogi se ob besedah, kot so gorje, le še namrdnejo, da jim ni nič mar. Mnogi pa imajo usta polna besed o svobodi, a prazna srca in glave. Vse govoričenje, pomanjkanje odkritosti, vse prazne besede ali zgovorni molk vodi v obup: doma se ne bo sprejelo, mi pa se bomo navadili tujine. Komu bo potem še mar? Kdo bo stare prijel za besedo? Takrat bodo itak že odšli po večno plačilo.

J.G.

...ooOoo...

Dr. Mirko Roš, je 8. januarja prejel prvi častni doktorat ljubljanske Tehniške visoke šole (na stopnji univerze). Dr. Roš je slovenski rojak iz Hrastnika, ki zdaj poučuje na tehniški visoki šoli v Zurichu (Švica). Posejduje častni doktorat sedmih tujih univerz, pri 15 znanstvenih ustanovah je častni član, pri petih redni član in dopisni tudi prinetih. Obenem je direktor Merilnega zavoda za preiskavo materiala v Zurichu. Njegova stroka je: teoretično raziskovanje nevarnosti statičnega zloma in utrujenosti materiala; raziskovanje dograjenih objektov in konstrukcij ter njih preizkušnja. Njegovo največje delo je most "Esa Holmer" pri Stockholmu z razponom 300 m. Njegovo delo je bil v vojni porušeni viseči most čez Savo v Beogradu; zdaj je izdelal načrt za novi most istotam.

Jože Plečnik, akademik in univ. profesor je prejel drugi častni doktorat arhitektonskih znanosti dne 23. januarja. Mojster Plečnik je preuredil praške Hradčane, zgradil ljubljanske žale, zdaj pa dokončal načrt za slovensko Narodno skupščino v Ljubljani.

Dr. Matija Murko, mednarodno poznani slovenski slavist, je umrl 12. febr. v Pragi. Bil je častni doktor ljublj. univerze. Poučeval je na dunajski, graški in praški Karlovi univerzi ter univerzi v Leipzigu.

Ing. Dušan Serbec je umrl v Ljubljani 15. februarja. Bil je prvi ban Dravske banovine in kasneje minister. Med vojno je bil član Vrhovnega plenuma Osvobodilne fronte in v Titovem NKOJu finančni poverjenik. Z dr. Budisavljem in Mandičem je postal 7. marca 1945 član kraljevega namestništva. Dokler ni ob proglasitvi republike 29. nov. 1945 stopil v pokoj.

TITO KRŠI PETINDVAJSETI ČLEN

(Dopis)

Prepovedana je zloraba cerkve in vere v politične namene - pravi čl. 25. ustave FFR Jugoslavije. Ko komunisti redno vzdigujejo vik in krik in navajajo poimensko duhovnike, da "izkoriščajo vero v reakcionarne namene", ne pomislijo, da pri tem sami zlorablajo vero v svoje lastne politične namene. Pismo CK KPS Slovenije (gl. KT 87) "za izboljšanje političnega dela organizacij KPS" pravi, da je potrebna "odločnejša in vsestranska ter sistematična borba proti vsem poskusom reakcionarne klera in drugih ostan- kov klerikalizma in belogardizma... Treba je zavreči mišljenje, da je vpra- šanje (te) borbe... predvsem vprašanje administrativnih ukrepov posameznih državnih organov (Uprave državne varnosti itd.). To je predvsem vprašanje dosledne politike in borbe..."

Kdor bi bil v zadregi, kako izgleda ta borba, ki naj osvobodi "ljudske množice srednjeveškega mračnjaštva" in jih, mimogrede pripomnjeno, uklene v rdeči jarem z dušo in telesom, se more poučiti v "Slovenskem poročeval- cu". Primeri, ki so večkrat odurni, tudi kažejo, kako je moči zlorabljeni verske reči v komunistične namene.

Poročevalec piše o ihanskem župniku Zajcu, da se je pri verouku "igral" z deklicami iz četrtega razreda osnovne šole: "ščipal jih je, božal po vratu in jim nato počasi segal za prsi." Poleg tega je počel še "pov- sem neverjetne stvari". Bralcu se razširijo oči v pričakovanju perverzno- sti. Slovenski poročevalec nadaljuje brez sramu: "O otrocih, ki ne hodijo v cerkev, je v šoli govoril, da so 'grdi'." Poročevalec se zgraža nad župni- kovimi vprašanji v spovednici, ki jih "sploh ni mogoče ponoviti" in zaklju- čuje, da bodo "edino starši, katerim niso mar lastni otroci", te še pošilja- li k župniku.

Sledeča žrtev je župnik Godnič v Vrtojbi. Velik njegov greh je, da je "živahno delaven": položil je pod v cerkvi, zasadil je nova drevesa, izdelu je pastirčke in ovčice, ustanovil je knjižnico in je "pravcati založnik versko-propagandnega materiala". Njegova "'ljubezen' do ljudske oblasti" je prišla na dan, ko je nekje napisal: "Tudi mi smo krivi". Poročevalec po- stavi pomišljaj in zlobno pristavi: "Krivi zato, ker trpimo to brezversko ljudsko oblast in se ji ne upremo, ali ne, gospod Godnič?" "Med ljudski o- blasti sovražna dejanja gre tudi njegovo poučevanje verouka", za katerega ni imel oblastnega dovoljenja. Sejal je versko nestrpnost, ko za Novo leto ni obdaril otrok nevernih staršev. Versko svobodo razume prav po svoje, kajti "kjer le more, pritiska na ljudi, ... da dajo krstiti otroke", češ da "Juda ni treba imeti pri hiši!" To ni vse, piše Poročevalec in izraža pre- pričanje, da mu bo "ljudska oblast pravočasno preprečila nadaljnje sovraž- no delovanje."

"Črv v dobski fari" pri Domžalah je župnijski upravitelj Tekavc. Enot- nost Dobljanov gloda - po Poročevalcu - tako, da mlade zakonce nagovarja k cerkveni poroki: "Prideta vendar v cerkev. - Tako začenja, končuje pa druga- če, lisjaško in zahrbtno. - Niti ni treba, da prideta v cerkev, poročim vaju tudi brez prič, kar doma. -" Bralcu, ki ne razume, kaj naj bi bilo tu narobe, pojasni Poročevalec nekaj vrstic nižje: "Župnijski upravitelj Tekavc išče katakombe v dobski fari in vsiljuje cerkvena opravila... v kmečke hiše predvsem zaradi tega, da bi ustvaril videz preganjanja vere in cerkve v na- ši državi."

Sledi še opis "največje predrznosti in naravnost hinavske 'skrbí' za duše", v katerem zloba Poročevalca dosega nove meje. Stvar je taka: umi- ral je star komunist Pavel Starin - Goga in župnik se je trudil, da bi ga pregovoril, naj sumpusti prevideti. Pisal mu je končno pismo, iz katerega Poročevalec navaja nekaj lepih odlomkov s surovimi komentarji in katere- ga krsti za "grob poskus posilstva svobodne poslednje volje." V pripisu župnik ponuja, da bi prišel v civilu, da bi tako staremu komunistu prihra- nil javno zadrego - a Poročevalec vzroji, češ da "znova išče 'dokazov', da je pri nas vera preganjana."

Ukinjenje verouka v šolah je moralo povzročiti precej mrmranja med ljudmi, kot kažejo omembe v Poročevalcu. Isti dan, ko je bilo objavljeno na vodilo, ki ukinja verouk, je priobčil kot nekakšno opravičilo razgovor z bivšim izseljencem. Tovariš, ki je živel pred 40 leti v Ameriki in pred 20 leti v Franciji, je pojasnil, da tam v šolah ni verouka. "Uvajamo le to, kar so drugod po svetu že zdavnaj uvedli" ponavljajo spet nekaj dni kasneje

"Slovenski poročevalec" je na podobne načine zabeljen nekako vsak teden. Včasih se zateče po snov med begunce. Obregnul se je ob župnika Mrkuna iz Barbertona, ki je nabiral med ameriškimi rojaki za svojo bivšo dobrepoljsko faro. Nesramen članek pravi, da cerkve v fari denarja ne rabi jo in namiguje, da ga bo župnik sam pospravil.

Vendar Poročevalec ni vedno tako zgovoren o duhovnikih. Ko so zažgali škofa Vovka, je tiho molčal pet dni vse do naslednje sobote. Isti dan kot angleški listi je prinesel v spodnjem kotu druge strani Tanjugovo poročilo iz Ljubljane.

"...treba(je) ostro obsoditi vse poskuse provociranja izpadov, ki lahko to borbo kompromitirajo in ustvarjajo videz, kakor da gre za preganjanje vere in posameznih verskih predstavnikov," piše že omenjeno pismo CK KPS dva tedna kasneje.

STRAH IN POGUM

Zakaj se smejita? - vprašuje ljubljanski šaljivi list "Pavliha" pod sliko dveh režečih se dedcev in odgovarja: "ker premišlujeta o blaženi krivdi tistih, ki so brali knjigo "Strah in pogum", preden je izšla."

Novo knjigo novel Edvarda Kocbeka "Strah in pogum" je izdala Državna založba Slovenije. Štiri zgodbe govore o partizanskih dogodkih, razmišljajo in se zapletajo v vprašanja krivde, strahu, gonov in poguma.

Strah...

Prvi odziv je bil ugoden, v glavnem pa molk. "Morali smo se najprej oddahnuti, naloviti sapo, ker nihče od nas ni verjel, da je v naši ljudski državi... mogoče, da nekdo... niti sedem let po končani ljudski revoluciji vrže toliko blata, toliko podlih insinucij, toliko neresnice na to borbo, na ljudi, ki so to borbo vodili" je pisal "Spanec" Rudi Janhuba v "Slovenski Poročevalcu". V dolgem članku, ki je silovit napad na "strahopeten udarec z nožem v hrbet", očita Kocbeku, da se skuša oprati svojega koraka v življenju, da se rešuje ter se opravičuje, da je zašel v partizane.

...ali...

Knjiga je grdo potvarjanje partizanstva in daje partizanstvu srmošten pečat, piše Matevž Hace. Kajti v prvi zgodbi opisuje Kocbek strah in pogum, "pozabil" pa je "obravnavati kolektivno junaštvo". Medicinac in likvidator Damjan vodi "ljudomile pogovore s špionom Stefanom" v drugi zgodbi. V tretji se izpoveduje izdani partizan izdajalskemu kaplanu. V četrti si komandant počeli ujeto izdajalko in vlačugo, v katero se pred njeno smrtjo zaljubi ves bataljon.

...pogum?

"Pri Kocbeku sta opisana izdajalec in izdajalka kot humana človeka, komisarja pa kot mesarja..." Opisuje ju na "sovražen in sadističen" način. Hace se sprašuje, "kako je mogla pri nas iziti taka knjiga, polna prezira in sovraštva do komisarjev" ter zato "knjigo s tako zoprno in sovražno vsebino odklanjamo". Morda iz strahu. Kajti nedvomno je bilo treba nekaj poguma za izdajo knjige "v stilu Mirka Javornika, Cirila Žebota, Casarja in žalostne bratovščine okrog škofa Rožmana in 'Slovenca'". Kaj se bo izcimilo iz te zadeve? Janhuba je trdno prepričan, da bo delavno-ljudstvo znalo krepko braniti tako in slične oskrumbe svojih svetinj.

Na platnicah Kocbekove knjige je narisana hiperbola, dva kraka, ki se razhajata. "Pavliha" je na en krak posadil Kocbeka, ki drvi navzdol in skozi ozko grlo pada v strah pod njim.

"BELOGARDIZEM", debelo knjigo Frančka Sajeta, smo dobili v emigracijo. To naj bi bila komentirana zbirka "belomodrih" dokumentov, ki razkrivajo izdajalsko vlogo slovenske reakcionarne buržuazije, kot pravi uvod. Saje pravi, da je to "zgodovina". Med dokumenti so tudi zapisniki zajetih belo-plavogardistov, listine raznih titovskih sodišč, javnega tožilstva itd. Toda pisanja je zelo daleč od objektivnega podajanja zgodovinskih dogodkov; za ključki so zelo enostranski, pogosto za lase privlečeni. Za komuniste neugodni citati iz belo-modrih virov seveda niso omenjeni. - Edina pozitivna vrednost knjige je zbirka dokumentov; ta bo v veliko pomoč tistemu objektivnemu zgodovinarju, ki se bo lotil let 1941-45. Dokumenti so že zbrani, - treba jih bo le preveriti. Ko bo dodal še mnoge druge dokumente, ki jih zdaj v knjigi ni, bo resnica bolj stopila v ospredje.

J A V N O M N E N J E

Konferenca.- G.urednik! V zaključnem komentarju na januarsko konferenco bi mogli ponoviti ugotovitev ki ste jo zapisali ob njenem začetku: da bo prireditev imela propa = gandni pomen za ono stran. Železne zavese. Kdor je poslušal radijske od daje iz komunističnih dežel, je hitro mogel ugotoviti, da je morala konferenca tam povzročiti precej prahu.

L.Z.

G.urednik! Pisca BP in AC preveč enostransko obsojata dr.Krnjevića. Ne pomislita, da ima dr.Krnjevič neke razloge za svoj nastop. Se danes po tolikih katastrofah stari srbski politiki, ki se nazivajo jugoslovanski, ne priznajo obstoja treh narodov in njih polne enakopravnosti in vrhovnosti. Kaj je vendar bolj na = ravnega in bolj pravičnega, da o Hrvatih odločajo Hrvati, o Srbih Srbi, o Slovencih Slovenci!? To je o snova, iz te osnove je treba započeti vse poskuse za združeni SHS nastop. Medtem ko daje Tito vsem narodom Jugoslavije v njihovih ustava h "pravico do odcepitve", londonski "jugoslovanski" politiki zamišljajo s-h-s sodelovanje na vnaprej odločenem faktu: Jugoslavija je in = bo; o tem debate ni; na ravni nogi bomo razpravljali, kako bo notranje urejena. - Na tej osnovi nikdar ne bo prišlo do skupnega nastopa v emigraciji. To pomeni vnaprej se od reči suvereni pravici vsakega naroda, da o svoji bodočnosti sam odloča. Ako so londonci pri svojem apri orističnem stališču glede Jugosla = vije izhajali iz predpostavke, da smo Slovenci, Hrvati in Srbi en na = rod, potem je seveda njihovo stališče logično. Toda še daleč ne pametno in realno!

G.N.

G.urednik! G. AC je v svojem pis = mu pod to rubriko (KT 88) zapisal: "Hrvati so zelo podobni Irce" - in se enako kot g.BP pritožuje čez hr vatsko stališče na raznih "evrop = skih zborovanjih", itd. Tistemu, ki pozna zgodovino angleških in irskih odnošajev, ki pozna versko, politič = no in predvsem ekonomsko izkorišča nje ter zatiranje Ircev od strani Angležev v zadnjih 200 letih, je pri merjava Hrvatov z Irce najboljši po klon Hrvatom! Stvar ni tako enostav na, kot sta jo prikazala gg.BP in A C. Morda Hrvati pretiravajo v svo =

jih pritožbah čez Srbe, kot tudi Sr bi pretiravajo v mnogih pritožbah čez Hrvate. Toda če hočemo ustvari ti solidno fronto proti Titu, je treba najprej urediti odnošaje med Srbi in Hrvati; za to pa je potreb no posredovanje od strani onih, ki si takšno fronto žele, ne pa da se tudi ti "nevtraleci" v srbsko-hrvat skem sporu postavljajo bilo na hr vatsko bilo na srbsko stran. Vzemi = mo kot primer odnošaje med Franco = zi in Nemci, ki so pomembni v borbi proti komunizmu. Britanci in Ameri = kanci se niso postavili na stran Francozov ali Nemcev, ampak so dela li in delajo na izboljšanju odno = šajev med Nemci in Francozi. Kajti če bo prišlo do francoskega in nem škega odpora Sovjetom, bo od njih o vega medsebojnega odnosa odvisna učinkovitost tega odpora. Vzpored = no bo prav tako od odnošajev med Srbi in Hrvati odvisna efikasnost odpora proti Titu; zato je prva na loga: zboljšati odnošaje med njimi. Stališče gg.BP in AC je enostransko.

V.F.

Psihoanaliza.- G.urednik! Res tež = ko kaj drugače kot z manjvrednost = nim kompleksom bo mogoče razlagati v "Slovenski državi" ponovno pri = merjavo Slovenijo s "fickom" Mona = kom (pribl. 10 km² in 20.000 preb.) ter San Marinom (pribl. 99 km² in 12.000 preb.) Tudi si želim za Slo venijo kaj več vredno neodvisnost in svobodo kot jo imata ta dva, eden v objemu Francije in drugi Italije

S.D.

Škof Vovk.- G.urednik! Kot vsi po = šteni Slovenci sem z vami vred ogr čena zaradi komunističnega napada na škofa Vovka. Ne morem povedati, kako obsojam dejanje. Vendar mislim da je bilo v Vašem uvodniku (št.87) nekaj preveč "harab". Kot rečeno je ogorčenje ob zažiganju na mestu. Ni pa treba, da mu daste duška s su rovimi izrazi, ki jih nismo navaje = ni v Vašem listu. Vedno moramo osta ti dostojni in prav s tem dokazati da smo boljši.

A.N.

G.urednik! Uvodni članek o škofu Vovku je v toliko nesrečen, kolikor je preveč uporabljana beseda "bara ba" in "barabsko". Ne izgublajte živcev, kajti KT bo s tem izgubil na vrednosti.

R.D.

Otrok na cesti. - G.urednik! Res je da smo otroci na cesti, res je, da se igramo. Igrajmo pa se kot otroci Luči, ker svetovni promet hodi široka pota, - pota Teme, prefinjene igre sil Zla in zato hodi, - brez nas in proti nam. Tako je delal in tako bo delal, ker drugače delati ne more. Mi otroci pa le kričimo, mor da nas usliši Bog.

Ako se kot otrok Luči igraš, ne igraš se kot otrok Slovenije, igraš se kot otrok Luči kosmosa. Luč pa naj sveti v Temi, - bodi kaži pot Resnice.

Veš kako zabija "Veliki" malega: Postavlja ga v nič; hoče ga osmešiti v "Inferiority Complexu". To je stara igra "Velikega" proti malemu, saj veš kako vpije tat, da se iznebi zasledovalcev: Sam stoji kot "Veliki" in kriši: "Lovite tatu!"

Bodite pa brez skrbi, mali bo v skrbstvu Velikega, saj to je naravni zakon, ki pa se žalibog praktično skoraj vedno spreminja iz skrbstva - v eksploatacijo. J.Pleša.

Mamutovo glavo so našli ob Nevljici pri Mestnem kopališču v Kamniku. Pred vojno so ob Nevljici našli skoro celotno okostje, ki so ga potem namestili v ljublj. muzeju. Glavo bo do zdaj dali v novi kamniški muzej.

CVETKE IZ DOMAČIH IN TUJIH LOGOV

"...Kljub naporom Titove diplomacije, da prepriča prisotnost članov jugoslovanskega Kraljevskega doma na pogrebnih svečanostih (za pokojnim kraljem Jurijem VI), v tem ni uspela. Navzoči so bili Nj. Vel. Kralj in Kraljica, Nj. Vel. Kraljica Mati z obema princema, Knez Pavle in Kneginja Olga z otroci. Ta navzočnost je bila politično pomembna in predstavlja resen neuspeh za komunistične oblasti, kar je bilo tudi v tuji javnosti zapaženo." Iskra, 1.3.1952

"Med častnimi gosti (na pogrebu kralja Jurija VI) so bili predsednik Prezidija ljudske skupščine FLRJ dr. Ribar..." Slov. Poročevalec, 16. febr. 1952.

"Popoldne je bil jugoslovanski veleposlanik dr. Jože Brilej povabljen v posebni avdienco h kraljici Elizabeti II... ob 19. uri pa je kraljica Elizabeta v posebni avdienci sprejela predsednika dr. Iv. Ribarja. - Vse davišnje britansko časopisje je posvetilo posebno pozornost prihodu jugoslovanske delegacije..." Slov. Poročevalec, 15.2.

TRST NIČ BLIŽJE REŠITVI

Novi jugosl. poslanik v Rimu Vladimir Velebit je predložil italij. vladi novo rešitev tržaškega vprašanja. Svobodno ozemlje naj bi upravljali izmenoma italij. in jugosl. guverner, z namestnikom druge narodnosti. Ali pa naj bi bil guverner nevtralec, z dvema narodnima namestnikoma. Ker je preje Tito bil naklonjen delitvi ozemlja, tako da bi z ona B ostala Jugoslaviji, pomeni ta predlog neke vrste popuščanje. Toda g. De Gasperi je predlog odbil, ko je bil v Lizboni na konferenci NATO. Po povratku je izjavil, da se je prijazno razgovarjal z gg. Edenom in Achesonom. Kaže, da sta mu prijateljsko povedala, da naj Trst rešita Italija in Jugoslavija sami med sabo. Lahi še vedno vztrajajo na zavezniški izjavi iz 1.1948, naj pripade vse ozemlje Italiji. Na ta način ni mogoče pričakovati rešitve. Najbrže bodo Italijani sprejemljivi za kakršnakoli popuščanja šele naslednje leto po volitvah. Če Tito ne bo nenadno odnehal, kaže torej, da bo v Trstu še lep čas vse po starem.

ZAVAROVANJE KATOLIŠKIH DUHOVNIKOV

30. januarja so se pričeli v Ljubljani razgovori med slovensko vlado in Cirilmetodijskim društvom katoliških duhovnikov za sklenitev pogodbe o zavarovanju članov društva. 19. februarja je bila ta pogodba podpisana; v poštev prihaja blizu 500 duhovnikov, kar je polovica vse slovenske duhovščine. Ljubljanski škof ni dovolil ustanovitve CM društva, Sv. Stolica pa je nekaj članov celo izobčila iz katoliške Cerkve.

TITO NA TELEVIZIJI

V New Yorku so na televiziji od dajali pred dvema tednoma film. o intervjuju Tita, ki so ga prejšnji dan posneli v Beogradu. Tito, ki je precej osivel, a izgleda čil in krepek, je v dolgem razgovoru izjavil, da se iz sedanje napetosti najbrže ne bo razvila vojna. To je bilo zapad. dopisnikom najbolj všeč. Med drugim je rekel, da so res pripravljene sprejeti vrnitev beguncev, a ne zato, da bi ustanavljali kake politične stranke. "Točno je," da "za zdaj" ne misli dovoliti novih strank.

NAROČNINA ZA KT: letno 24/-, četrtletno 6/-; za inozemstvo odgovarjajoča vsota s posebnim doplačilom za letalsko dostavo.